

Podelitev Tischlerjeve nagrade

sobota, 29. 1. 2022

Prejme: Nužej Tolmaier
Tischlerjeva dvorana
Prireditelja: NSKS, KKZ

Seminar za zborovodje – po ZOOMu

torek, 18. 1. 2022, 17.00 – 19.00

Pesmi za igro in ustvarjanje z dihalno telovadbo za otroke
Vodita: Katja Gruber in Manca Izmajlova

Slovenski kulturni praznik

Ob 120-letnici rojstva Milke Hartman
torek, 8. 2. 2022, 19.00

Celovec, Dom glasbe, Mozartova dvorana
Prireditelji: SPZ, KKZ, DSPA,
Generalni konzulat RS

Ob koncu leta – pred novimi izzivi

Tik pred koncem leta 2021 smo in morda že tik pred koncem krize, v katero nas je potisnil virus s čudnim imenom? Variante tega virusa, ki se pojavljajo po svetu in jih znanstveniki poimenujejo po črkah grške abecede, nas zdaj zaposlujejo že dve leti. Upajmo, da ne bo treba porabiti vseh grških črk za to!

Toda, nočem dati tem majhnim, trdovratnim spremljevalcem še več prostora, predolgo nas že ovirajo pri kulturnem ustvarjanju in v vsakdanjih medčloveških odnosih. Rad bi postavil v ospredje kulturno življenje koroških Slovencev, njihova prizadevanja za obstoj in dobro narodne skupnosti ter za dobro sožitje z vsemi ljudmi v deželi in širši regiji. Ob koncu leta skušamo narediti bilanco, pogledati hočemo, kaj nam je uspelo, kje smo morali stopiti korak nazaj in kaj nam je od načrtov ostalo za novo leto. Nekatere načrte smo morali odložiti za nedoločen čas ali pa za zmeraj. To so navadni življenjski procesi in tudi tek kulturnega ali umetniškega ustvarjanja je podvržen takim procesom. Vendar velja: kdor ustvarja, vedno ustvarja! Tudi ko se na videz ne dogaja nič in čakamo, da se spet kaj premakne, nastajajo nove stvari, nove zamisli in izoblikujejo se novi pristopi. To vidimo tudi pri kulturnih ustvarjalcih in umetnikih iz naše narodne skupnosti. Doživeli smo zastoj, prekinitvev ustvarjalnega procesa, in videli smo tudi že nove pristope. Pravzaprav smo se hitro znašli. Danosti so se spremenile in prilagajali smo se jim, odpirali smo nove možnosti kulturnega ustvarjanja in posredovanja in stopili na marsikatero novo pot.

Digitalizacija, o kateri se toliko govori, je postala za mnoge otipljivejša, začutili smo njene možnosti in se jih čedalje bolj zavestno poslužujemo. Srečujemo se pogosto le posredno in na daljavo, a ustvarili smo si možnost, da ostajamo v stiku, da naprej izvajamo prireditve ter kujemo naprej načrte za prihodnost. Ob vsem tem pa nam ostaja čas, da preverjamo delovne procese, da bolj zavestno premislimo o pomenu posameznih korakov, ki smo jih bili vse preveč navajeni postaviti iz zaverovanosti v navado in tradicijo. Čutimo, da je treba tudi ustaljene navade prevetriti in jih postaviti pod drobnogled. Pri Krščanski kulturni zvezi stalno razmišljamo o možnostih izvajati kulturne prireditve v tem času, polnem izzivov. Spoznali smo, da marsikaj, kar je bilo za nas samoumevno,

postaja vprašljivo in komaj izvedljivo, če se okoliščine tako spremenijo, kot se se zdaj. Istočasno, pa se odpirajo nove možnosti, o katerih doslej nismo dosti razmišljali.

Če sem na začetku tega članka razmišljal o skorajšnjem koncu koronske krize, sem to mislil v prenesenem pomenu, nisem imel v mislih dejanskega konca krize. Pač pa to, da se zavestno soočamo s tem izzivom in da mu bomo kos le tedaj, če se spoprimeemo z njim. Krščanska kulturna zveza bo tudi v prihodnje podpirala in pomagala razvijati naprej raznovrstno ustvarjanje koroških Slovencev. Vidimo, da prav umetniki in kulturni ustvarjalci najdejo primerne odgovore na izzive časa, in kulturno delo koroških Slovencev naprej ostaja pristno, inovativno in trdoživo.

Vesele božične praznike in srečno novo leto 2022

kkz:

želita

Urban Jarnik
SLOVENSKI NARODOPISNI INŠTITUT

Krščanska kulturna zveza in Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik

Einspielerjeva nagrada Franzu Glaserju

12. novembra je arheolog in zgodovinar univ. prof. dr. Franz Glaser prejel Einspielerjevo nagrado za svoje zasluge na zgodovinskem in arheološkem področju. Lavdator deželni konservator Gorazd Živkovič je v svojem nagovoru izpostavil pokončno držo nagrajenca pri raziskovanju in dokumentiranju deželne zgodovine. Franz Glaser je mdr. tudi velik strokovnjak za izkopenine na Gori sv. Heme pri Globasnici, o katerih

pripoveduje ob rednih srečanjih v okviru vsakoletne prireditve Trivium – Tri poti. S podelitvijo Einspielerjeve nagrade sta prireditelja Krščanska kulturna zveza in Narodni svet koroških Slovencev postavila v središče človeka, ki deluje na Koroškem že desetletja in s svojim delom konsekventno prispeva svoj delež k vidni in dokumentirani zgodovini dvojezične Koroške. Večer je glasbeno oplešal kitarist Janez Gregorič.

10. 11. 2021 je bivši Einspielerjev nagrajenc Hans Mosser (leta 2002) za svoje povezovalno delo in dolgoletno izkazano prijateljstvo do koroških Slovencev prejel Rizzijevo nagrado, ki jo podeljujeta Slovenska prosvetna zveza in

Zveza slovenskih organizacij. Pevsko sta večer oblikovala MePZ Danica in Dvojni kvintet iz Grebinja. Slavnostni govornik je bil Tomaž Ogris. Obema nagrajencema čestitamo za prejeti odlikovanji.

Melina Kumer

Elena Messner

Zorka Loiskandl-Weiss

Deželne nagrade ter nagrada Christine Lavant

18. decembra 2021 je deželni glavnik Peter Kaiser izročil izbranim nagrajencem deželne nagrade in priznanja za kulturne in umetnostne dosežke. Pospeševalno nagrado za ljudsko kulturo je prejela Melina Kumer, pospeševalno nagrado za literaturo Elena Messner in priznanje dežele Koroške za likovno umetnost pa Zorka Loiskandl-Weiss. Deželno kulturno nagrado je prejel filmski ustvarjalec Hubert Sauper.

Že 3. oktobra 2021 pa je pesnica Maja Haderlap v dunajskem Radio Kulturhausu za svoje pesniško ustvarjanje prejela nagrado Christine Lavant.

Krščanska kulturna zveza čestita vsem nagrajencem.

Samospievi Josipa Ipavca

Ob 100-letnici smrti skladatelja Josipa Ipavca je pevec Gabriel Lipuš v sodelovanju z vrhunskimi glasbeniki in pevka Regine Hangler ter Moniko Bohinec pripravil obširno dokumentacijo Ipvavčevih samospelov.

Na treh zgoščenkah je objavljenih 75 pesmi v slovenskem ali nemškem jeziku. Na zgoščenkah sodelujejo razen treh pevcev še glasbeniki Tatjana Pichler, Andrej Omejc, Oskar Laznik, Tadej Šepc in Dejan Prešiček. Zgoščenka, ki je izšla pri založbi Littera, so predstavili v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo 17. novembra 2021 v Tischlerjevi dvorani. Cena celotne edicije je 29,90 evra.

40 let Okteta Suha

Ob 40-letnici prepevanja, ki jo je Oktet Suha pravzaprav obhajal že v lanskem letu, je skupina izdala obširno dokumentacijsko knjigo z naslovom Kam še, kam? V njej je avtor knjige in ustanovni član skupine Pepej Krop orisal 40-letno pot od samih začetkov

skupine do današnjega dne. Informativna knjiga, ki jo dopolnjujejo fotografije štirih desetletij, lepo prikazuje delovanje skupine v tem času. Izpostavlja posebne nastope in gostovanja, turneje po raznih predelih sveta, kot tudi posamezne nastope, ki so pevcem ostali močno v spominu iz najrazličnejših vzrokov. Ne manjka poročil o velikih turnejah okteta ali dokumentacija nagrad, ki so jih bili pevci deležni. V knjigi so tudi lepo predstavljeni vsi zborovodje in zborovodkinja ter pevci, ki pojejo ali so peli v oktetu. Skratka, pisan dokument pestrega časa. Cena knjige je 25 evrov, vključuje pa tudi zgoščenko Na sred vasi, ki jo je oktet posnel v letu 2014.

Gorjanska serenada

Pod naslovom Gorjanska serenada – Gorjanci so peli, Gorjanci pojo, je Mešani pevski zbor iz Kotmare vasi izdal dvojno zgoščenko pesmi. Posebnost zgoščenk je, da na eni najdete stare posnetke Gorjancev (od leta 1955 do leta 1957), na drugi pa aktualne na novo posnete v letih 2020 in 2021. Novejše pesmi pojo: MePZ Gorjanci, Mešani sekstet in ženski kvartet. Tako zgoščenki dasta dober vpogled v pevsko ustvarjanje v Kotmari vasi nekdanj in danes. Cena dvojne zgoščenke je 20 evrov.

Obirski ženski oktet

Slovensko prosvetno društvo Valentin Polanšek je izdalo dvojno zgoščenko obirskega ženskega okteta, ki je prepeval od leta 1974 do leta 1994. Ustanovil ga je Valentin Polanšek in ga vodil do svoje smrti leta 1985. Na dveh zgoščenkah lahko poslušamo 74 pesmi iz raznih časovnih izsekov in z raznih tonskih nosilcev, ki jih je oktet izdal med svojim delovanjem. Zaključni koncert so pevke imele 7. maja 1994 na Obirskem. Zgoščenki z naslovom Obirski ženski oktet je melodija in harmonija sta posrečen dokument 20-letnega pevskega ustvarjanja na Obirskem. Cena dvojne zgoščenke je 20 evrov.

Odšla je

Marija Šikoronja

V ponedeljek, 18. 10. 2021, nas je dosegla žalostna vest, da je v 82. letu starosti nenadno umrla Marija Šikoronja. Rajna, ki je kot samostojna galeristka dala poseben pečat Koroški, je bila pred desetletji tudi med ustanoviteljicami otroškega vrtca Naš otrok. S svojim delom na umetniškem področju je zavestno gradila mostove med obema narodoma v deželi in obiskovalcem galerije odpirala svet umetnosti. V celotnem Alp-sko-jadranskem prostoru je bila priznana in je veljala za strokovnjakinjo likovne umetnosti s tega območja. Pogrebne obrede je 24. 10. 2021 vodil domači župnik dekan Jurij Buch v farni cerkvi v Št. Jakobu v Rožu. Družini in vsem sorodnikom velja naše iskreno sožalje.

Obdržali jo bomo v spoštljivem spominu.

Kulturni teden koroških Slovencev

Kulturni teden, ki ga prireja Biro za slovensko narodno skupnost v sodelovanju z osrednjima kulturnima organizacijama, je tokrat potekal v Pliberku. V Kulturnem domu so obiskovalci 18. oktobra ob odprtju tedna lahko prisluhnili številnim mladim, ki so s pisanim »kalejdoskopom« (režija Aleksander Tolmaier) predstavili svoj pogled na (koroški) svet, ter slavnostnemu govorniku Pavlu Apovniku, deželnemu glavarju idr. Lok prireditev je segel od predavanja, delavnice (zbiranje hišnih in ledinskih imen), literarnega večera do pevskih večerov, obmejnega pohoda in obeležitve spomina na Janka Messnerja – odkritje spominske plošče na njegovi rojstni hiši. Tako je kulturni teden tudi v tem posebnem času pokazal vrhunsko kulturno in umetniško ter znanstveno delo koroških Slovencev.

Pisateljsko srečanje na Obirskem

V soboto, 2. oktobra, je Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji vabilo na tradicionalno pisateljsko srečanje h Kovaču na Obirskem. Srečanje je bilo letos posvečeno »Korošcem zunaj Koroške«, o katerih so spregovorili trije predavatelji: Lidija Golc ter Božo in Danijel Grafenauer. V običajni »uri za literaturo in kulturo« sta brala Verena in Vincenc Gotthardt, pevsko so popoldan olupšala Dekleta Smrtnik.

Sejem Šeg in navad

V soboto, 13. novembra, je v Celovcu potekal tradicionalni sejem z naslovom Šege in navade. Po lanskem premoru so sejem pod strogimi covid-ukrepi uspešno izpeljali. Organizatorji pod vodstvom Friedricha Schwarza so v goste povabili dve manjši vokalni zasedbi. Vokalni skupini Prosvetnega društva Lipa iz Velikovca pod vodstvom Dominika Hudla in Kvartet Dobniško jezero iz Loč pod vodstvom Simona Triessniga sta se z veseljem odzvali vabilu. Pevce obeh skupin združuje zanesenjaški duh ljubezni do prepevanja ljudske zapuščine. Da so po nekaj rednih vajah po daljšem premoru zmožni ubranega petja, so dokazali s pesmimi Rasti, rasti rožmarin, Nmau čez izaro, Amol mit da Sunn, Pozdravna, Lipa zelenela je, Dober večer Buh vam daj, Bist du nit ba mir, To ja neščir kne vi, Tam kjer teče bistra Zila in Erlaube mir feins Mädchen. Zadnja in obenem skupna pesem z naslovom Dober večer,

ljuba dečva je lepo zaokročila temo koncerta Petje je ljubezen. Prijetno druženje obeh skupin je obrodilo sadove novega sodelovanja, saj so si obljubili obojstransko koncertno gostovanje. Naj omenim še, da je Vokalna skupina

Lipa pred kratkim izdala novo zgoščenko, Kvartet Dobniško jezero pa se pridno pripravlja na skorajšnjo izdajo ob 5-letnici delovanja.

20. Primorski dnevi na Koroškem kljubovali pandemiji

Srečanje glasbenih šol v Bilčovsu

Letošnji jubilejni Primorski dnevi so se začeli s predstavitvijo publikacij v torek, 19. oktobra, v Tischlerjevi dvorani. Goste iz Trsta in Gorice smo popoldne slišali še po radijskih valovih Slovenskega oddelka ORF. Nato so nadaljevali pot v Sele, kjer so spoznali bogato kulturno udejstvovanje tamkajšnjih društev ter se podali po sledih skavtskih taborjenj iz 60-ih in 70-ih let prejšnjega stoletja.

V petek, 22. 10. 2021, so prireditelji Primorskih dnevov na Koroškem vabili na Srečanje glasbenih šol, eno od štirih prireditev v okviru letošnje kulturne izmenjave med Primorsko in Koroško. V avli ljudske šole v Bilčovsu smo doživeli vrhunski koncert, ki so ga oblikovali učenci Slovenske glasbene šole dežele Koroške z učitelji in ravnateljem Romanom Verdelom, učenci Glasbene matice Furlanija-Julijska krajina z ravnateljem Bogdanom Kraljem ter učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice z ravnateljico Alessandro Schettino na čelu. Pevski pozdrav pa je prinesla dekljiško-fantovska skupina pod vodstvom Mirka Ferlana, prav tako iz centra Emil Komel iz Gorice.

Večkrat je bilo izraženo veselje nad tem, da smo se sploh lahko

srečali, kajti nastope, druženja in srečanja smo vsi že pogrešali in prav uživali smo ob poslušanju mladih glasbenikov in pevcev iz Koroške in Primorske, glasbeniki pa so se veselili nastopa.

V nedeljo, 24. 10. 2021, se je nadaljeval niz nastopov v okviru Primorskih dnevov v Dobrli vasi. Pri farnem bogoslužju v tamkajšnji cerkvi je Zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Bogdana Kralja pel mašo v čast sv. Jožefu Matija Tomca. Lepo doživetje za vse, ki so v izredno akustični samostanski cerkvi prisluhnili ubranemu petju zbora iz Trsta.

Primorski dnevi so se zaključili v sredo, 27. oktobra 2021, v knjižnem centru Mohorjeve s predstavitvijo knjige Alojza Rebule Apokrif, ki je posthumno izšla pri založbi Mladika v Trstu. Velikana slovenske pisane besede Alojza Rebulu in njegovo zadnjo knjigo, ki jo je še narekoval, a ni več doživel njenega izida, sta predstavila Ivo Jevnikar in Božo Rustja. Tudi navzoči predsednik Slovenske prosvete v Trstu prof. Marij Maver je spregovoril o Alojzu Rebuli, skupnih sprehodih z njim, medsebojnih pogovorih in razmišljanjih. Za občuten glasbeni okvir je poskrbela Katarina Sima.

19. Koroški kulturni dnevi v Ljubljani

V slovenski prestolnici so od 13. oktobra do 5. novembra potekali 19. Koroški kulturni dnevi v Ljubljani, ki jih vsako leto prirejajo Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva, Klub koroških Slovencev v Ljubljani, Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza, da na ta način skrbijo za redno čezmejno kulturno izmenjavo. Začeli so se kulturni dnevi s slavnostnim odprtjem in z odprtjem razstave slikarja in kiparja Alberta Mesnerja »Sledovi« v Galeriji Družina. Za glasbeno- pevski okvir večera sta poskrbela Anja Smolnik in Žan Hauptman, umetnika je predstavila Sabina Buchwald. Nadaljevali so se s koncertom Koroška pesem prek meja v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma, ki so ga tokrat oblikovali Dekleta Smrtnik, Kvintet bratov Smrtnik in harmonikaš Tomaž Boškin. Pozdrav iz Koroške je prinesel tudi predsednik KKZ Janko Krištof, ki je spregovoril med koncertom. Lutkovna skupina SPD Srce iz Dobrle vasi je s predstavo BIOLimpijske igre 16. oktobra gostovala v Minitratru, koroške slovenske založbe pa so ob treh

večerih predstavile del svojega knjižnega programa v dvorani Slovenske matice: v četrtek, 14. 10. 2021, Koroška na novo – Kärnten neu, Drava 2020, ur. Jani Oswald in Lojze Wieser; Lojze Wieser, Kako bo, ko te bo obdajala tema ali Spomin je edini paradiz, Wieser 2021; Florjan Lapusch: Bližina preteklosti, korenine prihodnosti, Slovenska prosvetna zveza 2020; v petek, 15. 10. 2021, Fabjan Hafner: Iz jezika, ki ga ni, Cankarjeva založba 2020, ur. Zdenka Hafner Čelan in Aljoša Harlamov; Alenka Weber, Mateja Gomboc: Slovenski poslovni jezik, Mohorjeva 2020; v sredo, 20. 10. 2021, Jože Till: Zgodovina krščanstva na Koroškem, S pogledom na širšo regijo; Mohorjeva 2021; Jože Kopeinig: V začetku je bila beseda / V začetku je bila slika; Mohorjeva 2021; Darka Zvonar-Predan: Celovški pogovori; Mohorjeva 2020.

Zaključili so se KKD v Ljubljani z zaprtjem razstave Alberta Mesnerja. Zaradi korone pa je izpadel načrtovan večer v spomin Janka Messnerja z naslovom Beseda je kulturnemu človeku dragulj.

Obisk ministrice Helene Jaklitsch na Zilji

V petek, 29. oktobra 2021, je ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch obiskala spodnjo Ziljo. Delovni obisk so organizirali inštitut Urban Jarnik, Krščanska kulturna zveza in kulturno društvo SPD Zila. Delovni obisk je spremljal generalni konzul Anton Novak.

Začetek je bil v Gorjah, kjer je župnik Stanko Trap, steber verskega življenja na Zilji, spregovoril o rabi slovenščine v Cerkvi, ki je pomemben dejavnik ohranjanja slovenščine v javnem prostoru. Daniel Mešnik je spregovoril o delu v fari in v občinskem svetu. Na nekdanjega župnika v Gorjanah Matija Majarja-Ziljskega v notranjosti župnišča spominja spominska plošča, ki naj bi bila po načrtu nameščena na zunanjsčini župnišča. Po ogledu župnijske Marijine cerkve v Gorjah, kjer je Majar v cirilici ovekovečil slovanski napis »V tem znamenju boš zmagal«, je sledil ogled cerkve sv. Martina in župnišča na Bistrici na Zilji, nato pa še ogled znamenite romarske cerkve Marije v Grabnu v Blačah.

Na poti na Brdo smo se ustavili pred dvojezično tablo v Dolah, ki je viden znak prizadevanj družine Gotthardt za ziljsčino in slovenščino v javnosti. Mežnarjevi otroci so v tem najbolj zahodnem delu spodnje Zilje med najmlajšimi, ki v vsakdanu govorijo ziljsčino in jo tako ohranjajo živo. V bližini Mežnarjeve domačije je rojstna hiša Vinka Möderndorferja, ki ga v spomin priklicujeta vnukinja Vita Mavrič in vnuk Vinko Möderndorfer.

Na pokopališču na Brdu je ministrica Helena Jaklitsch na grob politika in izdelovalca orgel Franca Grafenauerja položila šopek nageljnov, obiskala pa je tudi Plicovo domačijo Grafenauerjevih. V kapeli na Plicovi domačiji se je Nužej Tolmajer spomnil izseljenih družin z Zilje, s katerimi so skupno trpeli v izgnanstvu. Tanja Čertov in Martin Domenig sta pri

Plicu predstavila prizadevanja društva »Tri rožice na Zilji« za ohranjanje narečja v okolici Brda, Eduard Rauter pa svoja prizadevanja za ohranjanje slovenskih ledinskih in hišnih imen v nekdanji samostojni občini Brdo.

Prisrčen je bil sprejem na Jobstovi domačiji na Brdu, kjer je bila pred natanko desetimi leti v sodelovanju z občino Žiri in Muzejskim društvom Žiri ter Kluboma koroških Slovencev v Ljubljani in Mariboru nameščena spominska plošča za skladatelja in organista Antona Jobsta. Deloval je v Žireh, Slovencem pa je zapustil bogato glasbeno dediščino.

Sledilo je srečanje v »Šiši« v Zahomcu. Predstavniki SPD Zila, športnega društva ŠD Zahomc, Volilne skupnosti in Skupnosti južnokoroških kmetov so ministrici predstavili aktualno situacijo v občinah Bistrica na Zilji in Straja vas. Izpostavili so, da je za razvoj jezika pomembna kvalitetna izobrazba na elementarni ravni, kulturne in športne dejavnosti, dvojezična popoldanska oskrba, slovenska glasbena šola ipd. Otroci in mladina so prihodnost, v Šiši sta jih zastopala Jona in Jovan, ki je ministrici kot dobrodošlico izročil ziljski pušelj. Ministrica Helena Jaklitsch se je Ziljankam in Ziljanom zahvalila za vsa prizadevanja za ohranjanje slovenskega jezika na Zilji, ki predvsem dokazujejo, kako pomemben je vsak posameznik.

Ob zaključku v Stari pošti je bilo slišati ziljsko petje in tudi zadovoljstvo, da je obisk ministrice Helene Jaklitsch povezal Ziljanke in Ziljane v njihovih prizadevanjih za ohranitev živega slovenskega govora na Zilji v bližnji in daljni prihodnosti.

Dokumentacija geografskih imen v okraju Velikovec – pilotni projekt Dežele Koroške

Dežela Koroška in Kärntner Bildungswerk sta od avgusta do decembra 2021 izvajala projekt evidentiranja krajevnih, ledinskih in hišnih imen v okraju Velikovec, da bi prispevali k varovanju nesnovne kulturne dediščine. V ta namen so organizirali v vseh občinah okraja Velikovec interaktivne razstave, kjer so lahko prebivalci vnesli popravke ali nova imena. Pri zaključnih delavnicah so bili prisotni sodelavci Kärntner Bildungswerka in inštituta Urban Jarnik, s katerimi so se občani lahko pogovorili o imenih na zemljevidih. Inštitut Urban Jarnik je bil v projekt vključen s strani Kärntner Bildungswerka, ker ima inštitut dolgoletne izkušnje z dokumentiranjem ledinskih in hišnih imen. Pilotni projekt v okraju Velikovec odpira temeljna vprašanja o

uporabi manjšinskih imen na uradnih zemljevidih. Ker gre za uradno uporabo zemljepisnih imen, jih je smiselno zapisovati v knjižnem jeziku. Zato bo Inštitut Urban Jarnik k sodelovanju povabil strokovnjake avstrijske Delovne skupnosti za standardizacijo zemljepisnih imen (AKO), zlasti Petra Jordana in Heinza-Dieterja Pohla. Standardizacija slovenskih imen na osnovi narečja pa je obravnavana tudi v priročniku Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen, ki je izšel leta 2012 v okviru čezmejnega projekta FLU-LED. V njem so obravnavani tudi problemi zapisov v knjižnem jeziku, če se taki zapisi preveč oddaljijo od narečnih govorjenih oblik in jih prebivalstvo ne sprejme. Peter Jordan pravi, da je prav zato dokumentacija lokalnih zemljepisnih imen v sodelovanju s prebivalstvom zelo pomembna.

Posvet o zamejskih Slovencih v Pavlovi hiši ob 30-letnici samostojne Slovenije

Nastanek samostojne Slovenije ni vplival zgolj na življenje državljanov in/ali prebivalcev Republike Slovenije, pač pa je zaznamoval tudi slovenske zamejske skupnosti, ki so ostale zunaj meja novonastale države. Slovensko etnološko društvo je skupaj z Inštitutom za narodnostna vprašanja pripravilo 9. oktobra 2021 v Pavlovi hiši v Potrni posvet na temo Slovenci v zamejstvu v luči 30-letnice samostojne Slovenije. Pri posvetu je s prispevkom o čezmejnem sodelovanju med Avstrijo in Slovenijo sodelovala Martina Piko-Rustia.

2. Slovenska folkloristična konferenca po zoomu

Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo je 3. 12. 2021 organiziral 2. slovensko folkloristično konferenco, ki je zaradi pandemije potekala po spletu. V sklopu konference je potekala okrogla miza z naslovom Slovenci v zamejstvu in jezikovna hibridnost v folklori, ki jo je vodila Marija Klobčar z Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU. Pri okrogli mizi je sodelovala Martina Piko-Rustia s prispevkom o raziskavah ljudskih pesmi in pripovedi na Koroškem.

Samospevi Josipa Ipavca

Povod za idejo obuditev Ipavčevih stvaritev je bila letošnja prireditev Koroška poje, na kateri so med drugim obeležili tudi 100. obletnico smrti Josipa Ipavca. Preplet prireditev v čast velikemu skladatelju je obrodilo mnogo uspešnih glasbenih projektov, ki so hkrati izvrsten model za prihodnje glasbeno ustvarjanje. Gabriel Lipuš je zaznal velik potencial v baladno in elegično obarvanih tekstih samospevov, kot tudi v sami jezikovni raznolikosti, saj so teksti pisani tako v slovenskem, kot tudi nemškem jeziku.

V okviru cikla koncertov Prisluhlimo sosedu v Kulturnem domu v Pliberku smo lahko prisluhnili vrhunskemu koncertu samospevov Josipa Ipavca.

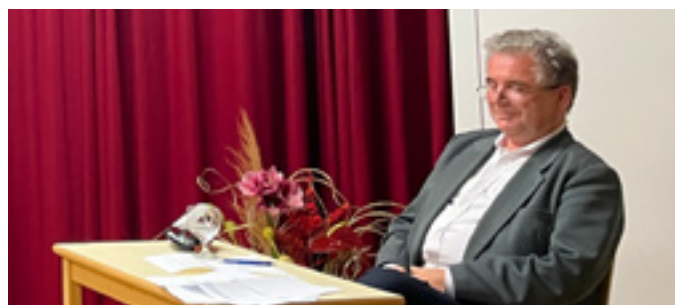
Idejni vodja koncerta je bil koroški baritonist Gabriel Lipuš. Leitmotiv je bila 100. obletnica smrti skladatelja Josipa Ipavca. Koncert je bil preplet Ipavčevih samospevov, ki jih je pisal od gimnazijskih let. Zanimivo je, da se je šolal v St. Lambrechtu, Šentpavlu v Labotski dolini, kasneje pa na graški univerzi. Študiral je medicino in glasbo. Znan je po samospevih, prvem slovenskem baletu Možiček in komični operni igri v starem številčnem slogu Princeza Vrtoglavka. Sicer je izhajal iz glasbeno nadarjene družine iz Šentjurja. Kot piše Igor Grdina, je v njegovih samospevih mogoče čutiti predvsem baladna in elegična razpoloženja, vendar pa je v celotnem opusu mogoče najti še vrsto drugih čustvenih odtenkov. Dejansko gre za življenjsko dramo v verzih in tonih.

Prav to se je mojstrsko prepletalo tudi na koncertu z izbiro svetovno znanih glasbenikov. Sopranistka Regine Hangler, že skoraj desetletje članica ansambla Dunajske državne opere, se je kalila domala po vseh svetovnih odrih. Doživeto je zapela samospeve v nemškem besedilu, v čustveni paleti, prežeti s prefinjenostjo intonančnih skokov in fraziranja. Navdušila je s skladbo Zingara. V duetu z Lipušem pa hudomušno v accelerandu zaključila s skladbo Janko in Metka.

Mezzosopranistka Monika Bohinec, že desetletje članica ansambla Dunajske državne opere, ki jo lahko poslušamo na zgoščenkah z Ano Netrebko, je navdušila s svojstvenim, žametnim mezzosopranom. Monika Bohinec je kljub svoji mladosti izredna glasbena perfekcionista, z mojstrsko interpretacijo. Slovenska izvedba dueta Janko in Metka je požela navdušen aplavz poslušalcev, ki se kar ni in ni poglel.

Ta aplavz je bil namenjen seveda tudi in predvsem Gabrielu Lipušu, iniciatorju koncerta. Gabriel Lipuš, baritonist, solist redno nastopa v Avstriji, Sloveniji, Italiji, Nemčiji in drugih evropskih državah. Deluje kot svobodni umetnik. Znova je dokazal, da premore kvalitete vrhunskega pevca. Dramsko, sofisticirano podajanje glasbenih vsebin je v opusu 24 izbranih samospevov izzvenelo nepozabno, tudi zaradi neobičajne, a izjemne spremljave Kvarteta saksofonov 4SAXESS, vodilne tovrstne slovenske zasedbe, ter klavirske spremljave vedno briljantne Tatjane Pichler.

Igor Grdina

Večne melodije Mance Izmajlove

Krščanska kulturna zveza je Manco Izmajlovo in njenega moža Benjamina Izmajlova povabila kot nastopajoča na letošnjo prireditev Koroška poje. Kasneje se je pevka na nas obrnila z željo, da bi skupaj predstavili serijo pogovorov o njeni knjigi **Vdihni življenje s polnimi pljuči**, kar smo tik pred decembrskim zaprtjem, 18. 11. 2021, v Tischlerjevi dvorani tudi uresničili. Manca Izmajlova je namreč učiteljica pravilnega dihanja in javnega govora. Načrtovan pogovor v Pliberku je bil odpovedan in bo izveden 7. 1. 2022, predstavitev pa je predvidena tudi konec januarja na Zilji, kasneje pa še v Tinjah in Šentjakobu. Ideja se nam je zdelo zanimiva, saj Manca Izmajlova v knjigi predstavlja osnovno – zlato kombinacijo 13 vaj, ki pomagajo preprečevati različne bolezni, ali zgolj krepi naša pljuča in imunski sistem, zato želimo ljudem omogočiti, da jih seznanijo z omenjenimi temami. Predvsem vemo, da pevci po dolgem premoru morajo znova vzpostaviti dihalni aparat, ki naj služi tudi boljšemu petju.

Pogovor o knjigi v Tischlerjevi dvorani je potekal z moderacijo

Katje Osterc, ki je Manco Izmajlovo nagovorila z glasbenimi vprašanji, zastavljenimi z zaigranimi klavirskimi skladbami. Ugotovili sta, da Manci Izmajlovi bolj ustreza mol, ter da izjemno rada prepeva tudi Avsenikove valčke. Najbolj prikupna zgodba se skriva v knjigi na str. 155, zato priporočamo, da jo preberete. Manca Izmajlova je poleg demonstracije nekaterih vaj pravilnega dihanja zapela nekaj brezčasnih melodij iz njenega bogatega repertoarja, predvsem je srca poslušalcev omehčala z orkestrsko priredbo pesmi Rož, Podjuna, Zila.

Z novim zagonom v novo leto

Na obisku v Svečah, Einspielerjev center (Milan Piko, Bernarda Fink, Zalka Kelih-Olip, Gitti Neuwersch)

Čas, ko se oziramo nazaj in delamo »inventuro« leta, ki se izteka. Zaključka pa ni, je samo obrat. Solsticij je sončev obrat, božič je mali Bog in je novo rojevanje sonca. Zato je to čas, ko se oziramo naprej, v prihodnost, v leto, ki prihaja. Obljube, zaobljube in želje. Želje zase in ...

Vsak človek začuti v življenju željo po spremembah; tako sem lani na začetku decembra z veseljem in osebnimi pričakovanji sprejel ponudbo Krščanske kulturne zveze za sooblikovanje kulturne podobe in pomoč kulturnim društvom na podeželju.

Splošne okoliščine ob nastopu zaposlitve niso bile spodbudne, saj so okoliščine in nepredvidljivo omejevanje javnega življenja oteževali dolgoročno načrtovanje. Spoznati smo morali drugačne možnosti udejanjanja naših zamisli. Odkrivali smo nove pristope.

Digitalizacija, pretvorba podatkov in informacij v digitalno obliko (po SSKJ), je beseda leta minulih dveh let. Ta je pripomogla k omiljevanju večmesečnega kulturnega molka. Dobro pa se spomnim snemanja koncerta Koroška poje in hvaležnosti nastopajočih, ko so po večmesečnem prisilnem premoru zopet stopili na oder. Le bitja energij, občutkov in občutij življenja brez posrednikov in pretvorb smo. Nad 6000 ogledov naše zelo obširne in pestre ponudbe na našem YouTube kanalu sicer ni nadomestilo kulturnega utripa Krščanske kulturne zveze in včlanjenih društev, vsekakor pa ohranja žive vezi naroda do lastne kulture.

Bogata in pestra gledališka dejavnost je zaživela v poletnih mesecih z delavnico v Ankaranu in doživela svoj vrh jeseni s številnimi premierami otroških, mladinskih in lutkovnih skupin. Največje osebno veselje sem začutil v delu za naše najmlajše in najstnike. Spremljal sem trud in prizadevnost nastopajočih, predvsem pa odgovornost mentorjev skupin in vseh tistih, ki so pripomogli k temu, da otrokom in mladincem ostanejo lepi spomini za nadaljnje življenje, pozitivne izkušnje v kulturnem ustvarjanju in zdrava samozavest.

Kljub trudu, da bi se lahko srečali v dvoranah in gledališču v živo, je jeseni zapiranje zopet prestreglo vse načrte in ustavilo prvotno organizacijo dogodkov. Zopet smo se selili na splet in s presežki gledališkega delovanja zadnjih let skušali ohraniti vez in ljubezen do gledališča za naslednja leta. Optimizem, da bomo

kmalu prestregli čas, ki nam onemogoča sproščeno življenje, ki smo ga bili vajeni, nas spodbuja k novim načrtom. V letu 2022 praznuje Krščanska kulturna zveza 60. obletnico gledališkega praznika, ki ga želimo z domačo režiserko in domačimi igralci obeležiti z lastno predstavo 8. decembra v Mestnem gledališču v Celovcu. Gledališka predstava avtorja Martina Kuchlinga Vetter v grapah Korotana bo po dveh letih zamikanja uprizorjena v poznem vigradnem času na prikrojen, performativen način in bo vsebinsko spominjala ne le na 100. obletnico plebiscita. V letu 2022 se spominjamo temačnih časov naše zgodovine. Mineva 80 let izseljevanja koroških Slovencev v času nacistične Avstrije in 50 let koroškega »ortstafelšturma«, dva dogodka, ki sta boleče zarezala v narodno skupnost.

Delo za in z mladino, skrb za slovenski jezik in odgovornost do področja kulture so naše obljube, zaobljube in želje. Ankarani, Rebrca, Slovenščino doživeti, govorniški natečaj, krstne uprizoritve, gostovanja, druženje, izobrazba s strokovnim mentorstvom, petje ...

Obleka dela človeka, pravijo, in človek dela obleke. Kulturna duša se odraža v notranjosti kulturnega hrama v tem, kako človek gospodari z zunanjo podobo. Kulturni domovi so središčne točke kulturnega ustvarjanja in zunanje podobe teh hiš odražajo biser duše kraja. V letošnjem letu smo s skupnimi močmi uspeli pridobiti pomembna sredstva za 17 gradbenih projektov, ki jih želimo zaključiti v letu 2022. Lastniki kulturnih domov so si dolga leta prizadevali za posodobitve, ki jih nareka čas. Finančni prispevek iz plebiscitnega daru je razkril ogromno potrebo po investicijah in posodobitvah opreme v kulturnih domovih. K investicijam v višini nad 2,5 milijona evrov so pristopile tudi občine, Urad zveznega kanclerja in Republika Slovenija ter druge javne institucije in solastniki. Predvsem je pomembno skupno zavedanje vseh dejavnikov narodne skupnosti, da moramo upravitelcem kulturnih domov priskočiti na pomoč, saj je urejena infrastruktura pomemben temelj uspešnega delovanja.

Leto 2022 trka na vrata. Ne obetajo nam rožnatih mesecev. Zato pa jih ne zataji sončev obrat iz leta v leto – in nobeno leto. Tako kot se z zadovoljstvom oziramo nazaj na doseženo, pa naj se tudi veselimo novih izzivov v naslednjem letu. Naš ustvarjalni utrip po sili razmer miruje in komaj čaka, da bo zapolnil leto 2022 s pestro kulturno ponudbo z vami in za vse nas.

termini:
19. 12. 2021–6. 1. 2022

Pastirska igra
na ogled na spletni strani
www.kkz.at

Andrej Šuster-Drabosnjak, slovenski bukovnik se je rodil 6. maja leta 1768 in je živel na Kostanjah nad Vrbo. V domačem kostanjškem narečju je pisal tudi gledališke igre, kot so Pastirska igra, Pasijon ali Komedijska od zgubljenega sina. Pastirska igra je bila na pobudo Krščanske kulturne zveze z igralci in pevci iz Roža in z Gur uprizorjena leta 2001 (režija Franci Končan) in opisuje dogodke božične noči.

četrtak, 23. 12. 2021, 16.15 & 17.15

Koncert
Tonč Feinig & Edgar
Unterkirchner
Celovec, mestna cerkev sv.
Egidija

sreda, 29. 12. 2021, 20.00

Abonma Pogled dlje: »Jazz«
Šentjanž, k&k
gostuje: Mestno gledališče
ljubljsko

četrtak, 6. 1. 2022, 14.30

Novoletni koncert online
na spletni strani www.danica.at
Prireditelj: SPD Danica

sobota, 15. 1. 2022, 19.00

100/10 Janko Messner
Finisaža razstave Solidarnost
ob meji
Šentjanž, k&k
Prireditelja: k&k, SPZ

torek, 18. 1. 2022, od 17.00 do 19.00

ZOOM - spletni seminar za
zborovodje otroških in mladin-
skih pevskih zborov
**Pesmi za igro in ustvarjanje z dihal-
no telovadbo za otroke**

17.00 – 17.20 pevka Manca Iz-
majlova s pravilno tehniko di-
hanja in
17.20 – 19.00 zborovodkinja
Katja Gruber s pesmimi za
igro in ustvarjanje
Prijave: office@kkz.at ali
prijavni formular na www.kkz.at
Prireditelj: KKZ

sobota, 29. 1. 2022

Podelitev Tischlerjeve nagrade
Prejme: Nužej Tolmajer
Celovec, Tischlerjeva dvorana
Prireditelja: NSKS, KKZ

torek, 8. 2. 2022, 19.00

Prireditve ob slovenskem
kulturnem prazniku
Celovec, Dom glasbe,
Mozartova dvorana
Prireditelji: SPZ, KKZ, DSPA,
Generalni konzulat RS

torek, 22. 2. 2022

ZOOM – spletni seminar
za zborovodje odraslih pevskih
zborov
Vdihni življenje s polnimi pljuči
pevka Manca Izmajlova s pra-
vilno dihalno tehniko

četrtak, 24. 2. 2022

ZOOM – spletni seminar
za zborovodje odraslih pevskih
zborov
Na kavi z dirigentko Petro Grassi
praktične vaje za spoznavanje in
krepitve umetniškega in
vodstvenega značaja

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA
Viktringer Ring 26/III 9020 Celovec
Tel. (0043) (0)463/51 62 43, faks 50 23 79
e-mail: office@kkz.at, splet: www.kkz.at

Zalka Kelih-Olip	-11	kelih@kkz.at
Martin Kuchling	-12	kuchling@kkz.at
Katja Osterc	-13	osterc@kkz.at
Sabina Anderwald	-21	anderwald@kkz.at
Gitti Neuwersch	-11	neuwersch@kkz.at
Milan Piko	-15	piko@kkz.at

Prispevki: Martin Kuchling, Katja Osterc, Martina Piko-Rustia, Milan Piko, Zalka Kelih-Olip
Slike: Nedelja, Novice, KKZ, SNI Urban Jamik

IMPRESUM: Izdajatelj: Krščanska kulturna zveza, Viktringer Ring 26/3, 9020 Celovec. Odgovorni urednik Martin Kuchling